

РЕЗЮМЕТА

**на научните трудове за рецензиране
на полковник. доц. д.н. Веселин Петров Мадански**

представени за участие в конкурс

за заемане на академична длъжност „професор“ за военнослужещ в катедра „Специализирана подготовка“ при факултет „Общовойскови“ на Национален военен университет „Васил Левски“ по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство (национална сигурност)“, област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, професионално направление 9.1. „Национална сигурност“, обявен със заповед на Министъра на отбраната №ОХ-611/27.06.2017 г. и публикуван в Държавен вестник брой 60 от 25.07.2017 г.

енергия и др.), отрицателни последствия от развитието на науката, техниката, информатизацията, разпространението на наркотици и опасните заболявания, ръст на престъпността, религиозен фундаментализъм и екстремизъм, подклаждащи агресивен етнонационализъм и сепаратизъм, явяващи се от своя страна основа за крайно опасни форми на такова уродливо явление на съвременността, като международния тероризъм. Безопасността на човека характеризира стратегическото направление за развитието на човечеството, което ООН определя като „устойчиво развитие”, което води не само към икономически, а и към социален, културен, духовен ръст и способства хуманизацията на културата на човека и обогатяване на положителния общочовешки опит. Програмата за действие „Дневен ред за 21 век” указва, че единственият способ да се осигури безопасно бъдеще е комплексното решаване на проблема за развитието на икономиката и съхраняването на околната среда. Основа на решението съставлява устойчивото развитие на всички процеси, глобална икономия на ресурсите, безопасни и екологични технологии, подготовка на кадри в областта на безопасното взаимодействие с околната среда във всички сфери на дейност. При изследването на проблема за безопасността на жизнената дейност, човекът и неговите съобщества следва да се изучават заедно с екологичните, икономическите, технологичните, социалните, организационните и други елементи на системите, в които те влизат. Всеки от тези елементи оказва взаимно влияние и всички те се намират в сложни взаимозависимости. Те влияят на живота, здравето и благосъстоянието на хората, социалните взаимоотношения, духовната и материалната култура и на околната среда за удовлетворяване на жизнените потребности, най-главните от които са обезпечаване на живота, здравето и безопасността на човека и неговата среда на обитание. Необходимо е възстановяване на социалния имунитет като условие за осигуряване на безопасността.

В този смисъл *безопасността на жизнената дейност* се разглежда като *област на научните и професионалните знания*, обхващащи теорията и практиката за защита на човека и човешките общности от опасни и вредни фактори във всички сфери на човешката дейност, съхраняване на безопасността и здравето в средата на обитаване. Безопасността на жизнената дейност се формира като *наука*, която осигурява единен, общ подход към разработването и реализацията на съответните средства и дейности за безопасна жизнена дейност на хората във всички нейни аспекти.

Възниква необходимостта от формиране на съвременна култура на безопасност, като преход от традиционната, основаваща се на *реагиране* към нова, опираща се както на реагирането, така и на способите за *прогнозиране* и *предотвратяване* на опасностите с цел формиране на мирогледни ценности и цели на личността и обществото за безопасност и

изучаване на дадената сфера на човешката дейност и по-нататъшното и развитие. Безопасността на жизнената дейност като научна и учебна дисциплина следва да е свързана с изучаване на закономерностите на възникване и развитие на заплахите и опасностите, и способите за ефективна защита от тях на социума (човека, неговите съобщества, човечеството) и околната среда при всякакви условия на жизнена дейност. Трудът е насочен към изследователите на комплекса от проблеми на сигурността и безопасността и обучението в областта, и към държавите институции. За противодействието на този комплекс са необходими усилията на цялото човечество, всички региони, държави, общества, а също и на всеки конкретен човек, независимо от неговия официален статус, вероизповедание, професия и убеждения.

2. Учебници и учебно-методически пособия

2.1. Мадански, В. Безопасност на жизнената дейност. Електронен учебно-методически комплекс, Велико Търново, 2017 ISBN 978-954-753-256-4 - обем 406 стр.

Комплексът е предназначен за подготовка и самообучение на обучаеми от НВУ „В.Левски“ по дисциплината „Безопасност на жизнената дейност“. Състои се от предисловие, въведение, учебна програма, включваща целите и задачите на дисциплината, системата за оценяване на обучаемите и съдържание на програмата, шест теми, тест, послеслов, препоръчителна литература.

Първа тема обхваща теоретичните основи на безопасността на жизнената дейност, включващи съвременния комплекс от рискове и заплахи за сигурността и същността на концепцията за безопасност на жизнената дейност, нейната теоретична база, понятиен апарат и интегрални показатели. Безопасността на жизнената дейност като област на научните и професионалните знания

Във втора тема се анализират екстремалните, извънредните и бедствените ситуации, тяхната класификация, екстремалната дейност и екстремалните условия на дейност, основните понятия свързани с тях. Готовността и реакцията на организациите.

Трета тема обхваща извънредните ситуации от природен характер и защитата от тях: Обща характеристика на извънредните ситуации от природен характер, класификация; Геоложките извънредните ситуации: земетресения, вулкани, експлозии, лавини и препоръки за поведение; Хидроложки извънредни ситуации: Характеристика на хидросферата. Състояние и сигурност на малките язовири. Анализ на риска. Препоръки за правилно поведение; Метеорологични извънредни ситуации: Засушаване и суша. Урагани и бури. Обилни снеговалежи, снежни бури, снегонавявания и заледявания. Метеорологични кодове. Препоръки за правилно поведение.

3.2. Научен доклад „Необходимост от единно образователно пространство за формиране на култура на безопасност на жизнената дейност.“ Годишна университетска научна конференция, НВУ „В.Левски” - Велико Търново, 2013. Сборник доклади от годишната университетска научна конференция с международно участие. НВУ „Васил Левски”. 2013, т. 1. с. 179-185, ISSN 1314-1937 - обем 7 стр.

Докладът разглежда същността на културата за безопасност на жизнената дейност като определено ниво на развитие на творческите сили и способности на човека за профилактика на рисковете, предупреждение и намаляване на вредата, причинявана от вредни и опасни фактори на жизнената дейност върху самия него, другите хора и обществото като цяло, като съставна част от общата култура на човека, характеризираща неговото ниво на подготвеност за безопасна жизнена дейност и осъзната потребност за съблюдаване на нормите и правилата за безопасно поведение и необходимостта от изграждането на единно образователно пространство за формиране на такава култура, както в индивида, така и в обществото като цяло, нейните компоненти и критерии и показателите за нивото на формираност. Една от съдържателните линии на безопасността на жизнената дейност е оцеляването в екстремални условия.

3.3. Научен доклад „Готовността в аспекта на формиране на култура на безопасност на жизнената дейност.“ Годишна университетска научна конференция, НВУ „В.Левски” - Велико Търново, 2013. Сборник доклади от годишната университетска научна конференция с международно участие. НВУ „Васил Левски”. 2013, т. 1, с. 186-189, ISSN 1314-1937 - обем 4 стр.

В доклада се определя същността на понятието „готовност за формиране на култура на безопасност на жизнената дейност” като интегрално качество на личността, определящо нейната насоченост към развитие на потребност от безопасност на основата на съвкупност от професионални и специални знания, постоянно усъвършенстване на умения и навици за безопасна реализация на ежедневна, професионална и социална дейност, като и структурата ѝ в социален и психолого-педагогически аспект.

3.4. Научен доклад „Формиране в курсантите на култура на безопасност на жизнената дейност.“ Годишна университетска научна конференция, НВУ „В.Левски” - Велико Търново, 2013. Сборник доклади от годишната университетска научна конференция с международно участие. НВУ „Васил Левски”. 2013, т. 1. с. 190-194, ISSN 1314-1937 - обем 5 стр.

В доклада се разглежда безопасността на жизнената дейност при изпълнение на военната служба, която включва съвкупност от знания за заплахите и опасностите във военнопрофесионалната дейност,

общата му продължителност, като все по-често носят терористичен, антихуманен характер, като населението на страните се превръща в един от обектите на екстремално въоръжено въздействие, както и обектите от критичната инфраструктура, осигуряваща жизнената дейност на хората.

3.7. Научен доклад „Развитие на академичния състав в НВУ „В. Левски” - състояние и перспективи”. Пленарен доклад. Сборник доклади от конференция „Система за квалификация и кариерно израстване на преподавателите във висшите училища”, 11-12 декември 2014 г., ИК на НВУ „В. Левски”, В. Търново, 2014, стр. 5-22, ISBN 978-954-753-217-5 – обем 18 стр.

В доклада е направен анализ на развитието на академичния състав на НВУ „Васил Левски” и състоянието на процеса към 28.12.2014 год., произтичащ от: изтичане на предвидения в Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) срок, в който следва всички лица, заварени и приравнени на академични длъжности „асистент” и главен асистент” да придобият ОНС „доктор”; допълнителни изисквания към академичния състав – военнослужещи, произтичащи от ЗОВСРБ, Правилника за неговото прилагане, Класификатора на длъжностите на военнослужещите в МО и заповеди на МО, отнасящи се до този процес; натрупване на достатъчно опит, който следва да се анализира с цел предприемане на мерки за усъвършенстване на процеса на развитие на академичния състав в Университета. Анализирани са затрудненията при развитие на академичния състав в НВУ „Васил Левски” и перспективите в „Стратегията за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014-2020 г.” Разгледани са аспектите на развитието на академичния състав Университета, вкл. необходимостта от разработване на компетентностни модели като критерий за способностите на отделния член на академичния състав и изискванията на настоящата и бъдещите длъжности и диагностика на дефицитите

3.8. Статия. „Необходимост от формиране на съвременна култура на безопасност”. Годишник на НВУ „Васил Левски”, Велико Търново, 2015, стр. 261-287, ISSN 1312-6148 – обем 27 стр.

Формирането на съвременна култура на безопасност предполага преход от традиционната, основаваща се на *реагиране* към нова, опираща се както на реагирането, така и на способите за *прогнозиране* и *предотвратяване* на опасностите. Целта на съвременната култура на безопасност е формиране на мирогледни ценности и цели на личността и обществото за сигурност и безопасност чрез *комплексно* разглеждане на проблема за сигурността на човека на индивидуално, професионално, национално и глобално ниво в настоящата променена среда. Основен инструмент за изграждане на съвременна култура на безопасността е образованието.

методологически изисквания за постигне желаната ефективност при подготовката.

3.11. Научен доклад „Оцеляването като съдържателна линия на безопасността на жизнената дейност”. Сборник с научни доклади от юбилейна научна конференция „Адаптация на физическото възпитание и спорта на студентите към изискванията на съвременното общество“. МГУ „Св. Иван Рилски”, НСА ПРЕС, София, 2016, стр. 40-49, ISBN 978-954-718-450-3 – обем 10 стр.

В доклада се разкрива оцеляването като съдържателна линия в концепцията за безопасност на жизнената дейност в същността му на съвкупност от знания, умения, навици и рационални действия за съхраняване на живота в екстремални ситуации и условия, основен стимул на живота във времето и пространството, енергията и материята, неговите философски основи, динамиките на оцеляване, основните методи и средства на оцеляване, нива на оцеляване на човека при въздействие на външната среда: структурно-функционално, физиологично, за сметка на съблюдаване на баланса на източниците на живот и за сметка на способностите на човек за обучение за оцеляване в такива условия. Човешкият организъм е открита за околната среда биологична система. Възможностите за оцеляване на човека основно зависят от неговите особености като еколого-биологична система. В аспекта на концепцията за безопасност на жизнената дейност, опазването и съхраняването на живота на хората при оцеляването има по-широк смисъл. Основни фактори, свързани с опазването и съхранението на живота: са опазване на жизнената среда, в която живее човек, и съхранение на материалните и нематериални ценности, които са създали човекът и човешката цивилизация

3.12. Научен доклад „Подготовка за действия при екстремални условия на военнопрофесионална дейност”. Научна конференция на факултет „Национална сигурност и отбрана“ „Съвременни предизвикателства пред сигурността и отбраната“, ВА „Г. С. Раковски“, 19-20 май 2016. Сборник с научни доклади, Втора част, 2016. с. 67-73, ISBN 978-954-9348-89-7 – обем 7 стр.

Анализът на мисиите и задачите пред ВС на Република България показва, че те се изпълняват от военнослужещите в условия на военнопрофесионална дейност с висока степен на екстремалност. По тази причина остро възниква потребността не само от натрупване на нови данни за своеобразието на екстремалните условия при осъществяване на военнопрофесионална дейност, но и за ефективна подготовка на военнослужещите за адекватни действия в такива условия.

Проблемът за оцеляването на военнослужещите при осъществяване на тяхната професионална дейност е особено актуален, тъй като той е свързан

система на страната има важен принос за националната сигурност, допринасяйки за повишаване на образоваността, компетентността, формиране на подходящи умения и способности, придобиване на адекватна квалификация, както и особено значение в чисто личностно развитие. Образователната система следва да се разглежда като подсистема на системата за национална сигурност, а военнообразователната система (ВОС) е неин основен елемент.

3.15. Статия „Entry opportunities in the Bulgarian military – educational system”. Възможности за включване във военнообразователната систем на България. American Journal of Education, No.4 (2), (August). Volume 123. The University of Chicago Press, 2017. - Pages 650-1083. pp 870-887. Proceedings of the Journal are located in the Databases Scopus and Web of Science. Source Normalized Impact per Paper (SNIP): 1.653, SCImago Journal Rank (SJR): 2.243. Impact factor: 0.925, 2015 Journal Citation Reports®, Thomson Reuters – обем 18 стр.

В статията са разгледани основните елементи на военнообразователната система на Р. България, като комплексна, адаптивна и гъвкава система, която се развива в единство, с взаимно допълване и без дублиране със системата на гражданското образование в Република България. Мисията на военнообразователната система е да провежда обучение на военнослужещи и цивилни лица за придобиване на образование, квалификация, компетентности и да формира ценностни ориентации и нагласи, физически и психически качества, съответстващи на потребностите на въоръжените сили за изграждане на необходимите отбранителни способности. Реформата на системата на военното образование е обусловена от новите изисквания към съдържанието и нивото на подготовка на офицерите в условията на изменението на структурата, числеността и задачите (мисиите) на българските въоръжени сили, както и преобразуванията в гражданското висше образование. Изменящите се изисквания към бъдещите военни лидери и мениджъри поставят военното образование пред предизвикателството за осъвременяване на съдържанието, идеологията и дидактиката на образователния процес и преминаване към система за обучение през целия живот.

3.16. Статия „Development of military education system in Bulgaria”. Развитие на военнообразователната система в България. American Journal of Education, No.4 (2), (August). Volume 123. The University of Chicago Press, 2017. - Pages 650-1083. pp 917-937. Proceedings of the Journal are located in the Databases Scopus and Web of Science. Source Normalized Impact per Paper (SNIP): 1.653, SCImago Journal Rank (SJR): 2.243. Impact factor: 0.925, 2015 Journal Citation Reports®, Thomson Reuters – обем 21 стр.

3.19. Научен доклад „Военнопрофесионалната дейност като екстремална професия“. Ежегодна научна конференция с международно участие „Стратегии и политики за сигурност-2016“ на Департамент „Национална и международна сигурност“, НБУ, Сборник с научни доклади, 2016 – обем 10 стр. *под печат*

Основната теза в доклада е, че екстремалните условия на военнопрофесионална дейност са комплекс от характера на изпълняваните задачи и условията на средата, изискващи целенасочени действия от военнослужещите за времето на изпълнение на професионалните задачи, на основата на професионална готовност, формирана чрез специализирана подготовка.

3.20. Научен доклад „Особености на конкурентната среда при обучението в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ от област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“. Ежегодна научна конференция с международно участие „Стратегии и политики за сигурност-2016“ на Департамент „Национална и международна сигурност“, НБУ, Сборник с научни доклади, 2016 – обем 15 стр. *под печат*

Основната теза в доклада е, че за обучението в професионално направление 9.1. „Национална сигурност“ от област на висшето образование 9. „Сигурност и отбрана“, ВУЗ трябва да се подхожда изключително отговорно, съобразявайки се със законовите изисквания, обществените нагласи и динамиката в промяната на образователната среда в тази област. Доброто познаване на развитието на конкурентната среда, съобразяване на реалните позиции на конкурентите и действителните възможности на ВУЗ, като устойчиво развиваща се академична и научна общност с авторитет и признание в образователната среда, ще позволи заемането на призови места в Рейтингова система на висшите училища в България.

3.21. Научен доклад „Динамика на конкурентната среда при обучението в Национална сигурност“. Международна научна конференция „Войната и мирът - минало, настояще, предизвикателства“, ВТУ „Св. св. Килил и Методий“, 10-11 юни 2016 – обем 16 стр. *под печат*

В доклада на основата на научния подход са анализирани характеристиките на конкурентната среда на обучението в областта на сигурността, отразена в Рейтинговата система на висшите училища в България.

Impact per Paper (SNIP): 1.459. Impact factor: 1.269. ISSN: Print ISSN: 1357-3322 Online ISSN: 1470-1243 – обем 18 стр.

The report presents all current challenges which the Bulgarian military-educational system is facing in the context of the basic features of the security environment and trends for the first half of the 20th century, by identifying the main problem areas in its functioning. The status and the capabilities of the military-educational system of the Republic of Bulgaria are discussed on the basis of conducted analysis about key strategic documents in the sectors of education, security and defence, as well as the current state of the military and civil education and the inherent activities of the training institutions.

3.26. Статия „Directions for improvement of the military-education system and its contribution for strengthening national security and the defence of the country”, Sport, Education and Society, Issue 8 (2), Volume 22. Taylor & Francis, 2017. - Pages 1250-1432, pp. 1380-1393. The edition materials are posted in Scopus and Web of Science. Source Normalized Impact per Paper (SNIP): 1.459. Impact factor: 1.269. ISSN: Print ISSN: 1357-3322 Online ISSN: 1470-1243 – обем 14 стр.

Outlined are the basic principles of construction and operation of the military-educational systems and the fundamental strategic goals and tasks according to modern strategic security environment and dynamically changing conditions in NATO and the EU. Described are the main elements of the military-educational system as a complex, adaptive and flexible system that develops in unity and complementarity with the system of civil education in Bulgaria. Guidelines are formulated for improving the military-educational system in relation to its contribution to strengthening national security and defence of the country in three directions - conceptual, organizational and technological improvement.

3.27. Статия „The Offset as a Specific Sort of Economic Activity. Priority research areas: Collection of scientific articles. Scientific journal “Economics and finance”, Aspekt Publishing, Taunton, MA, United States of America, 2017, ISBN 978-617-7214-53-2. pp. 4-13. List of journals indexed: Российский индекс научного цитирования Science Indeks. Submitted for review in Conference Proceedings Citation Index - Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH): Thomson Reuters. Academic Publishing House of the Agricultural University Plovdiv, Bulgaria, 2017 – обем 10 стр.

Offset agreements are widespread in sales of defense products. There is a steady tendency to increase their share as a percentage of world trade. Developed countries with well-established Defence Technological and Industrial Bases, use offset transactions to target activities to business organizations and countries with emerging economies use offset to gain military and commercial benefits. The following report examines the offset as an economic operation which represents a wide range of industrial and trade practices

derlie the ongoing social reforms in various countries and focus on the development of social entrepreneurship and the role of social entrepreneurs. An understanding is underlined that namely social entrepreneurs have the capability through localization of usable resources - human capital, buildings and equipment, to find flexible approaches to satisfy unmet social needs. The study presented in the article provides important implications on the state of the social entrepreneurship in Bulgaria and ways of its encouragement putting a special accent on the needed support and building capacity.

12.09.2017 г.
гр. Велико Търново

полк. доц. д.н..... /В. Мадански/

